

Araştırma Makalesi • Research Article

Special Issue on *International Conference on Empirical Economics and Social Science (ICEESS' 18)*, 27-28 June, 2018, Bandırma, Turkey

Türk Hukukunda Milletvekilliği Statüsünün Kazanılma Anının Tespiti Sorunu

Evaluation the Problem of the Moment of Winning Status of the Parliamentarian in Turkish Law

Gökhan Dönmez *

Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, 13000, Bitlis/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-3332-2634

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi:

Düzeltilme tarihi:

Kabul tarihi:

Anahtar Kelimeler:

Temsil

Temsilci

Milletvekilliği Statüsü

ÖZ

Milletvekilleri, bu statüyü kazandıktan sonra milleti temsil etmeye ve yasama bağımsızlıklarından yararlanmaya başlamaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, seçimlerden sonra milletvekilliği statüsü kazanılma anının farklı ifadeyle milletvekillerinin millete vekâlet anının tespit edilerek ortadaki muğlak durumu ortadan kaldırmaktır. Çalışma yapılırken yöntem olarak literatür taraması yöntemi kullanılmıştır ve ayrıca konu ile ilgili yargı kararları incelenmiştir. Yapılan inceleme ve araştırmalar sonucunda doktrinde iki farklı görüş tespit edilmiştir. Bu görüşlerden bir tanesi, bizim de desteklemiş olduğumuz, seçim sandıklarının kapamayı oyların tasnif edildikten sonra milletvekilliği statüsünün kazanıldığı görüşüdür. Zira milletin iradesi o anda tecelli etmiş olmaktadır. Sonuç olarak Milletvekili Seçim Kanunu'nun 35. maddesinde de öngörüldüğü şekilde milletvekilliği statüsü, il seçim kurulu tarafından seçim sonuçlarına dair düzenlenmesi gereken tutanak ile milletvekilliğinin başlatılması en uygun çözüm yolu olarak gözükmektedir.

ARTICLE INFO

Article history:

Received

Received in revised form

Accepted

Keywords:

Represent

Representative

Status of Parliamentarian

ABSTRACT

The people elected as parliamentarians have gained legal status since then. As a matter of fact, the parliamentarians start to represent the nation after they gain this status and to take advantage of the legislative immunities granted to them. The aim of this study is to determine the moment of the MPs status after the election is over. In other words, it is to determine the moment of representation of the MPs for nation and to remove the ambiguous situation in the middle. The literature review method was used as the method of study and the judicial decisions about the subject were also examined. As a result of the investigations, two different opinions were determined in the doctrine. One of these views is the view that we have supported, that the parliamentary status has been gained after the ballot boxes have been closed and the votes have been classified. Because, the will of the nation has emerged at that moment. As a result, as foreseen in Article 35 of the Turkish Election Law, the status of MPs, the minutes that should be regulated by the provincial election committee regarding the election results, and the initiation of MPs status seem to be the most appropriate solution.

1. Giriş

Siyasî iktidarın kullanılmasındaki en önemli sorun bunun nasıl kullanılacağıdır. Demokrasinin ilk biçimi olan doğrudan demokrasi, eski Yunan şehir devletlerinde ortaya çıkmıştır. Doğrudan demokrasiye göre halk temsilciye ihtiyaç duymaksızın alınan kararlara doğrudan katılmaktaydı. Eski Yunan şehir devletleri doğrudan demokrasiyi olanaksız kılacak kadar büyük değildi.

Dolayısıyla toplumun tamamı yönetime katılabiliyordu. Bununla birlikte Roma, kişilerin siyasî kurumlara doğrudan katılmalarını engelleyecek kadar büyümüşü. Gelişen süreç içerisinde nüfusun artması, devlet mekanizmasının gelişmesi ve genişlemesi, toplumların bütünüyle yönetime katılmasını, diğer bir ifadeyle doğrudan demokrasiyi uygulamayı olanaksız hale getirmiştir. Orta Çağ Avrupa'sında ise, vassalların, senyörlerine öğüt verme görevi ile kralların, vergi, savaş ve hükümdarın halefinin belirlenmesi gibi

* Sorumlu yazar/Corresponding author
e-posta: gokhan.donmez@yahoo.com

konularda vassallarının görüşünü ve rızasını alma zorunluluğu, giderek temsili bir kurum olan parlamentoyu yaratmıştır. Doğrudan demokrasinin sonrasında ortaya çıkan temsili demokrasi neticesinde, milletvekili ve temsil edilen arasındaki ilişki, temsilcilerin mutlak yetkilerinin sınırlandırılması ve hatta paylaşılmaya başlanmasıyla süregelmiştir. Temsili demokrasilerde doğrudan yönetime katılmayan halk, egemenliğini milletvekilleri aracılığı ile kullanır. Milletvekilleri, toplumun tümünü ilgilendirecek kararları almaya yetkilidir.¹ Bilginin değerlendirilmesiyle sermaye açısından önemli olan halk, yönetim açısından da değerli hale gelmiştir. (Öztürk, 2016: 69) Neticede, temsili demokrasiyle, serbest ve dürüst seçimlerle milletvekilleri belirlenmekte ve yönetimin meşruiyetini sağlayan seçimler ile halkın iktidara katılması sağlanmaktadır.

Temsili demokrasinin ortaya çıkması ve gelişmesinden hareketle, milletvekillerinin, milletvekili statüsünün kazanıldığı anı tespit etmek büyük önem arz etmektedir. Milletvekilliğinin başlangıç anını tespit etmek önemlidir çünkü milletvekili seçilen kişiler, o andan itibaren hukukî statülerine kavuşmuş olmaktadır. Ayrıca, milletvekilliği sıfatının kazanılacağı anın belirlenmesi, Türkiye’de milletvekillerinin göreve başlaması ve and içmesi ile ilgili zaman zaman yaşanan problemlerin çözümü açısından önem arz etmektedir.

Çalışmada ilk olarak, milletvekilliği statüsünün kazanılma anı ile ilgili olarak dünyadaki örnekleri ele alınacaktır. Daha sonra Türk hukuk doktrinindeki milletvekilliğinin kazanılma anı ile ilgili görüşler ortaya konacaktır. Son olarak ise Türk hukukundaki uygulama gözden geçirilerek milletvekili statüsünün kazanılma anı tespit edilerek bir sonuca ulaşılabacaktır.

2. Milletvekili Statüsünün Kazanılma Anı

Milletvekilliği statüsü, hiç kuşkusuz ki seçimle kazanılır. 1982 Anayasası’nın 75. maddesine göre de, milletvekili sıfatının seçimle kazanılacağı öngörülmektedir. Ancak, bu noktada, seçimlerden sonra Gözler’in tabiriyle, “parlamento üyeliğinin kazanılma anının”, ya da diğer bir deyişle, “vekâletin başlangıç anının”, tespit edilmesi gerekmektedir (Gözler, 2011: 776). Milletvekillerinin göreve başlaması ise, Anayasa’nın 81. maddesi gereğince, and içmesi ile mümkündür. And içme, temel olarak milletvekilliği sıfatını kazanmış bir kişinin, göreve başlarken, Anayasa’ya bağlılık ve sorumluluk bilinciyle görev yapacağına söz vermek üzere öngörülmüş bir düzenlemedir. Ancak, belirtmek gerekir ki, milletvekili sıfatının kazanılmasında, and içmenin veya and içmemenin bir etkisi olduğu söylenemez (Gözler, 2000: 298). Ancak belirtmek gerekir ki, milletvekili andının hukukî bağlayıcılıktan çok, manevi bir bağlayıcılığı ifade ettiğinin üzerinde durulmaktadır (Özbudun, 2013: 248; Gözler, 2000: 314; Bilir, 2001: 86). Nitekim milletvekillerinin and içmesi, görevlerine başlamadan önce yapılması gerekmektedir. Yoksa and içmenin, bir anlamı ve önemi kalmaz. Çünkü and içme milletvekilliği sıfatını kazananların, göreve başlarken Anayasa’ya bağlılık ve sorumluluk bilinciyle görev yapacağına söz vermek ve Anayasa’dan doğan doğrudan ve dolaylı görevlerini, Anayasa’ya uygun olarak yerine getireceğini bildirmek amacıyla yapılır (Bilir, 2001: 86). Milletvekili sıfatının kazanılması için and içmek gerekli değildir. Dolayısıyla, henüz and içmemiş olsa bile milletvekili, örneğin, “yasama dokunulmazlığı” gibi, bu

sıfata bağlı imtiyazlardan yararlanır (Gözler, 2000: 314; Terzioğlu, 2014: 196). Diğer taraftan, Anayasa’nın 81. maddesine göre, and içmemiş bir milletvekilinin göreve başlaması mümkün değildir (Dönmez, 2016: 238; Terzioğlu, 2014: 196). Bu nedenle, mazeretsiz olarak and içmeye gelmeyen veya and içmeye gelip de usulüne uygun olarak and içmeyen bir milletvekili, göreve başlamamış sayılır. Bu durum, beş birleşim sürdüğünde, o milletvekilinin milletvekilliği, devamsızlığı nedeniyle düşürülebilir (Onar, 1997: 454; Gözler, 2000: 314; Dönmez, 2016: 237). Anayasa’nın 81. maddesi, milletvekillerinin göreve başlarken and içmelerini öngördüğüne göre, belirtilen şekilde bir sonuca ulaşmak pekâlâ mümkündür. Diğer bir ifadeyle, and içme hususu, milletvekili sıfatının kazanılma anı ile ilgili değil, göreve başlama anı ile ilgili olduğu düşünülmelidir. Onar ve Tiryakioğlu’na göre, milletvekili seçilen kişilerin, eski Meclis önünde and içmeleri hukukî bakımdan savunulacak bir çözüm yolu olmadığı için, (Onar-Tiryakioğlu, 1999: 558) yeni Meclis’in ilk toplantı gününde, yeni seçilen milletvekillerinin göreve başlarken and içmeleri en doğru çözüm yolu gibi gözükmektedir.

Bununla birlikte, Anayasa, and içmeyi bir zorunluluk olarak düzenlemişken, and içmemenin müeyyidesini açıkça öngörmemiştir. Bundan dolayıdır ki, and içmemiş bir milletvekili genel olarak özlük haklarından yararlanabilir (örneğin, maaşını alabilir, yolluklardan faydalanabilir), yasama dokunulmazlığından faydalanabilir, ancak, yasama çalışmalarına katılamaz (Dönmez, 2016: 238; Terzioğlu, 2014: 196).

2.1. Dünyada Milletvekilliği Statüsünün Kazanılma Anı

Konu ile ilgili olarak, dünya genelinde değişik uygulamalar vardır. Örneğin Avustralya (IPU, 2016) ve Belçika (IPU, 2017) gibi ülkelerde, meclis üyeliği seçim günü itibarıyla kazanıldığı kabul edilmektedir (Gözler, 2011: 776). İspanya (IPU, 2016a), Finlandiya (IPU, 2018) gibi ülkelerde, seçim sonuçlarının ilan edildiği, daha açık ifadeyle yetkili makamların seçim sonuçlarını ilan ve tespit ettikleri zaman meclis üyeliği kazanılmaktadır (Gözler, 2011: 776). Norveç (IPU, 2018a) ve Portekiz’de (IPU, 2015) ise, meclisin ilk toplandığı anda, İsveç’te (IPU, 2017b) ise, meclis ilk toplantıya çağrıldığında bu sıfat kazanılmış olmaktadır. ABD (IPU, 2018b), İsviçre (IPU, 2017c), İsrail (IPU, 2017a) ve daha birçok ülkelerde, meclis üyeliği sıfatının, and içtikten sonra başlayacağı belirtilmektedir (Gözler, 2011: 776). And içme, meclis üyeliği kazanılması bakımından şart değildir. Ancak, and içmemiş bir milletvekili, göreve başlayamaz. Yani, kanun teklifinde bulunamaz, Meclis komisyonlarında görev alamaz, TBMM Genel Kurulunda yapılacak oylamalarda oy kullanamaz, Meclis oturumlarına katılamaz (Gözler, 2011: 776; Terzioğlu, 2014: 196).

2.2. Türk Hukukunda Milletvekilliği Statüsünün Kazanılma Anı Sorunu

Türk hukuk sisteminde de, milletvekili statüsünün kazanılma anıyla ilgili olarak, uygulamadan farklı çeşitli görüşler mevcuttur. Bu durum milletvekili statüsünün kazanılma anı ile ilgili olarak bir sorun teşkil etmektedir. 1982 Anayasası’nda, milletvekilliğinin başlangıcı ile ilgili hüküm bulunmamaktadır. Milletvekilliğinin ne zaman başladığının tespit edilmesi önem arz etmektedir. Zira milletvekili seçilen

kişiler, o andan itibaren hukukî statülerine kavuşmuş olmaktadır. Örneğin, milletvekilleri hukukî statüyü kazandığı andan itibaren, dokunulmazlık hakkından yararlanabilmektedir (Gözler, 2000: 298). Türkiye’de, zaman zaman milletvekillerinin and içmesi ile ilgili problemler yaşandığı için, milletvekili statüsünün, and içmeyle mi başladığı sorusu akla gelmektedir. Ancak, ne Anayasa’nın 81. maddesinde düzenlenen milletvekillerinin and içmesi² hususunda, ne de başka bir maddesinde, milletvekilliğinin başlangıç anının düzenlediği ile ilgili bir açık hüküm yoktur.

10 Haziran 1983 tarih ve 2839 sayılı MVSK’nın 35. maddesine göre, “*il seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinden; siyasi parti aday listelerinde ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.*”

Yine 36. maddenin 2. fıkrasına göre de, “*Milletvekili seçilenlere İl Seçim Kurulu tarafından, milletvekili seçtiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de YSK Başkanlığına en seri vasıta ile gönderilir. YSK Başkanlığı tutanaklardan birini TBMM Başkanlığına verir.*” Bu noktada, milletvekili statüsünün kazanılmasını, doktrindeki iki grup görüşe göre değerlendirmekte fayda bulunmaktadır.

2.2.1. İl Seçim Kurulunca Tutanağın Düzenlenmesi ile Statünün Kazanıldığı Görüşü

Doktrindeki konu ile ilgili bir görüş, 1961 Anayasası döneminde milletvekilliğini tartışmış olan İlhan Arsel’e aittir. Arsel’e göre, milletvekili sıfatı “*oy verme günü nihayet bulup ta oylar tasnif edildiği anda milletvekilliği sıfatı iktisap olunmuş ve milletvekilliği o anda başlamış sayılır. Filhakika milletin iradesi o anda tecelli etmiştir*” (Arsel, 1965: 234; Arslan, 2014: 52).³ Gözler’e göre de, 2839 sayılı MVSK’nın 35. maddesinde öngörülen, il seçim kurulu tarafından seçim sonuçlarına dair düzenlenmesi gereken tutanak ile milletvekilliğini başlatmanın en uygun çözüm tarzı olacağını belirterek benzer görüş belirtmiştir (Gözler, 2000: 298). Benzer bir görüşte, Neziroğlu tarafından belirtilmiştir. Neziroğlu’na göre, bir milletvekili adayının henüz mazbatasını almamış olması, onun milletvekili statüsünü kazanmadığı anlamına gelmemektedir. Neziroğlu, bu görüşünü, 27.7.2007 tarihli YSK 2007/716 sayılı Kararı’na dayandırmıştır (Neziroğlu, 2008: 328). Feyzioğlu da milletvekilliği başlangıç anının tespitinde MVSK’nın 35. maddesinin esas alınması gerektiğini belirtmektedir (Feyzioğlu, 2014). Diğer bir ifadeyle, hem siyasi parti adayları hem de bağımsız adaylardan seçilenler varsa tespit edilerek, tutanağa bağlanacaktır ki bu an, milletvekili seçilen kişinin yasama dokunulmazlığının da başladığı an olacaktır (Feyzioğlu, 2014).

2.2.2. İl Seçim Kurulunca Mazbatanın Verilmesi ile Statünün Kazanıldığı Görüşü

Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, (Kubalı, 1960: 177-178) milletvekilliğinin seçimle kazanıldığı ve tutanağın (mazbatanın) verilmesiyle seçim koşulunun tamamlanmış olduğu, bu sebeple milletvekilliği sıfatının da kazanılmış

olması gerektiğini belirtilmektedir.⁴ Bülent Tanör, Necmi Yüzbaşıoğlu da milletvekilliğinin, milletvekili adaylarının seçim kurullarından mazbatayı aldıklarında, milletvekili sıfatını kazanacağı görüşündedirler (Tanör- Yüzbaşıoğlu, 2011: 238). İba ve Bilir’e göre de (İba, 2008: 134; Bilir, 2001: 84) milletvekili sıfatı il seçim kurulunca, milletvekili seçildiğine ilişkin tutanağın (mazbatanın) düzenlendiği anda kazanıldığını kabul etmek gerekir.

Görülmektedir ki, milletvekili sıfatının kazanılması ile ilgili olarak, il seçim kurulu tarafından, kişilere milletvekili seçtiklerine ilişkin mazbatanın verildiği anda milletvekilliğinin kazanıldığı konusundaki görüş öne çıkmaktadır.

Milletvekilliği sıfatının mazbatanın YSK tarafından verilmesi ile kazanıldığı görüşü için itiraz, iki noktada ağırlık kazanmaktadır. Bunlardan birincisi, 1924 Anayasasında, ifadesini bulan, eski meclisin görevlerinin, yeni meclisin toplanmasına kadar devam edeceği şeklindeki hüküm (md. 13) ile 1961 Anayasası’nın 69/3 maddesinde ve yine aynı şekilde, 1982 Anayasası’nın 77/3 maddesinde belirtildiği gibi, “*Yenilenmesine karar verilen meclisin yetkileri, yeni meclisin seçilmesine kadar sürer*” hükmünden hareketle ileri sürülmüştür. Bu şekilde, önceki milletvekilleri ile yeni seçilen milletvekillerinin, bir süre de olsa, aynı bölgeden ikili olarak milletvekilliği görevini sürdüremeyeceği belirtilmektedir (Bakırcı, 2000: 250; Bilir, 2001: 85; İzmir, 2011: 100).

Mazbatanın verilmesi ile milletvekilliğinin kazanıldığı görüşüne diğer itiraz ise, milletvekili adayları mazbataları farklı zamanlarda almış olabilecekler ancak aynı seçimi kazanan milletvekili adaylarının farklı zamanlarda milletvekilliğini kazanacağı düşüncesidir (Bakırcı, 2000: 250; Bilir, 2001: 85; İzmir, 2011: 101).

Bu durumda, belirtmek gerekir ki, birinci itirazın konusu sınırlı dönemler için, aynı görevde iki görevlinin bulunması seçim sonrası durumlarda zorunluluk halini almaktadır (Bakırcı, 2000: 251; Bilir, 2001: 85; İzmir, 2011: 101). Buradaki temel esas, devlet görevinin kesintiye uğramamasıdır (Bilir, 2001: 85).

İkinci itiraz, çok fazla önem verilebilecek bir itiraz değildir. Zira iki milletvekili adayının mazbatayı elde edebilmesi arasında en fazla birkaç günlük farklılık olabilmektedir ki, bu farkın milletvekili sıfatının kazanılması bakımından herhangi bir hukukî sonuca engel olabilecek bir nitelikte olduğunu söylemek oldukça güçtür (Bakırcı, 2000: 250; Bilir, 2001: 85; İzmir, 2011: 101).

3. Milletvekilliği Statüsünün Kazanıldığı An: İl Seçim Kurulunca Tutanağın Düzenlenmesi

Yukarıda belirtilen iki grup görüş arasından, kanaatimizce birinci görüşün, daha açık bir ifadeyle, il seçim kurullarınca tutanağın düzenlendiği anda milletvekilliği statüsünün kazanıldığı görüşünün daha doğru olduğunu söyleyebiliriz.

Konunun daha iyi anlaşılması için bir örnek verecek olursak, varsayalım ki bir öğrenci üniversiteden mezun olacak olsun. Bu noktada öğrencinin üniversiteden mezun olma anı, son sınavı geçtiği andır. Zira üniversiteden mezun olma anı çıkış belgesi ya da diplomanın verildiği an değildir. Kanaatimizce, bu noktada bu belgeler, kurucu değil, açıklayıcı belgelerdir. Mezuniyet anını, son sınavın açıklandığı an olarak kabul

etmek gerekir. Bu bakımdan milletvekillerine mazbatanın verilmesi de aynı çıkış belgesi ya da diplomanın verilmesi gibi kurucu bir işlem olmamalıdır. Dolayısıyla milletvekilliği statüsünün kazanılma anı da, ikinci görüşte belirtilen mazbatanın verildiği an değil, birinci görüşte belirtilen seçimin kesinleştiği an yani, il seçim kurulunca milletvekilliğinin kesinleştiği anı belirten, tutanağın düzenlendiği an olmalıdır.

Nitekim, YSK'nın 22 Temmuz 2007 seçimlerinin ardından, Ankara'dan, seçim bölgesi olan İstanbul'a mazbatasını almaya giderken geçirdiği trafik kazası sonucu hayatını kaybeden Mehmet Cihat Özönder'e ilişkin, Neziroğlu'nun da atıfta bulunduğu (Neziroğlu, 2008: 328), 27.7.2007 tarihli ve 716 numaralı kararı (Dönmez, 2016: 234), bizim savunduğumuz görüşü destekler niteliktedir. Anayasa Mahkemesinin 4.12.2013 tarih ve 2012/849 sayılı Kararı ile Ergenekon davasından tutuklu bulunan CHP milletvekili, Mehmet Haberal (Dönmez, 2016: 234) ve aynı şekilde, Anayasa Mahkemesinin 4.12.2013 tarih ve 2012/1272 sayılı Kararı Ergenekon davasından tutuklu bulunan CHP milletvekili, Mustafa Balbay'ın durumunu da, Anayasa Mahkemesi benzer şekilde değerlendirmiş, ilgili kişileri milletvekili olarak kabul edip, seçilme haklarının ihlaline hükmederek tahliyelerine karar vermiştir (Dönmez, 2016: 234).

MVSK'nın ilgili maddeleri ile YSK kararı ışığında milletvekili sıfatının, tutanağın (mazbatanın) düzenlenmesi ve milletvekilliğini kazanan kişiye verilmesi ile değil, oy verme işlemlerinin son bulunduğu an da kazanılacağını kabul etmek gerekmektedir. İlhan Arsel'in ve benzer görüşü taşıyan yazarların görüşleri, kabul edilebilir niteliktedir. Yani, Millet iradesinin, oy kullanma işleminin bittiği an itibarıyla tecelli ettiği ileri sürülebilir. Keza, yukarıda da belirtildiği üzere, YSK'nın 27.7.2007 tarihli ve 716 sayılı Kararında da, millet iradesinin, milletvekili genel seçiminde oy kullanma işleminin bittiği an tecelli ettiği, dolayısıyla bundan sonraki işlemlerin hepsi seçilmiş olan milletvekili için tamamlayıcı ve şekli işlemler olacağı belirtilmiştir. (YSK 2007/716 sayılı Kararı)⁵ MVSK'nın 36. maddesi uyarınca, milletvekilinin hak ve yükümlülüklerinin il seçim kurullarınca, tutanağın (mazbatanın) ilgili kişiye verildiği anda kazanıldığı görüşü kanaatimizce uygun değildir. Çünkü tutanağın (mazbatanın) düzenlenerek ilgili kişiye verilmesi, YSK kararında da belirtildiği üzere, sadece bir tespit işidir. Dolayısıyla, tespit işlemi ile milletvekilliğinin hukuken ne zaman kazanıldığı, kazanılmış sayıldığı ve hüküm ve sonuçlarını ne zamandan itibaren doğuracağı kavramları çok farklı kavramlardır.

4. Sonuç

Milletvekilliği sıfatının kazanılma anı ile ilgili olarak, 1982 Anayasası'nda bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, tüm bu anlattıklarımızdan sonra, yukarıda belirtilen iki grup görüş arasından, kanaatimizce birinci görüşün, daha açık bir ifadeyle, il seçim kurullarınca tutanağın düzenlendiği anda milletvekilliği statüsünün kazanıldığı görüşünün daha doğru olduğunu söyleyebiliriz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Milletvekili Seçim Kanunu'nun 35. maddesi ve YSK kararları ışığında milletvekili sıfatının, il seçim kurulunca tutanağın yani mazbatanın milletvekili seçilen kişiye verilmesi ile değil oy verme işlemlerinin son bulunduğu ve bu durumun il seçim kurulunca tutanakla tespit edildiği anda

kazanılacağını kabul etmek gerekmektedir. Zira kişiler milletvekili seçildikten sonra, yasama dokunulmazlığı, yasama sorumsuzluğu, sosyal ve ekonomik olmak üzere bir takım hakları kullanmaya başlayacaktır.

Bu durumu konunun daha iyi anlaşılması için yukarıda da belirttiğimiz gibi şu örnekle açıklamakta fayda bulunmaktadır. Örneğin; bir öğrenci üniversiteden mezun olacak olsun. Bu noktada öğrencinin üniversiteden mezun olma anı, son sınavı geçtiği andır. Zira üniversiteden mezun olma anı çıkış belgesi ya da diplomanın verildiği an değildir. Kanaatimizce, bu noktada bu belgeler, kurucu değil, açıklayıcı belgelerdir. Mezuniyet anını, son sınavın açıklandığı an olarak kabul etmek gerekir.

Bu bakımdan milletvekillerine mazbatanın verilmesi de aynı çıkış belgesi ya da diplomanın verilmesi gibi kurucu bir işlem olmamalıdır. Dolayısıyla milletvekilliği statüsünün kazanılma anı da, ikinci görüşte belirtilen mazbatanın verildiği an değil, birinci görüşte belirtilen seçimin kesinleştiği an yani, il seçim kurulunca milletvekilliğinin kesinleştiği anı belirten, tutanağın düzenlendiği an olmalıdır.

Burada son olarak, dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise, and içmenin milletvekilliğine etkisi konusudur. And içme, temel olarak milletvekilliği sıfatını kazanmış bir kişinin, göreve başlarken Anayasa'ya bağlılık ve sorumluluk bilinciyle, görev yapacağına söz vermek üzere öngörülmuş bir düzenlemedir. Dolayısıyla, and içme konusunu ve milletvekilliği statüsünün kazanılma anını birbiri ile karıştırmamak gerekmektedir. Örneğin, milletvekili seçimlerine tutuklu olarak katılan bir milletvekili adayı, seçim ile bu sıfatı kazanmaktadır. Ancak, and içemediğinden dolayı, Meclis'teki görevine başlayamamaktadır. Yasama dokunulmazlığından faydalanıp faydalanamayacağı hususu ise, tutuklu milletvekillerinin üzerine atılı suçla ilgilidir. Şayet tutuklu milletvekilinin üzerine atılı suçlar, Anayasa'nın 14. maddesinin kapsamında ise bu suçlar yine Anayasa'nın 83. maddesinin 2. fıkrasına göre, yasama dokunulmazlığı kurumunun dışında tutulmuştur.

Notlar

¹ Yetki kavramı ile ilgili olarak bkz. Cemal Öztürk, Adli Delil Yönetimi Bakış Açısıyla Ulusal ve Uluslararası Polis Yönetimi, Ekin Yayınevi, Bursa, 2018, ss. 15-18.

² TBMM yemin krizi için bkz.

http://tr.wikipedia.org/wiki/TBMM_yemin_krizi; Erişim Tarihi: 23.04.2018.

³ Benzer görüş öncesinde 26 Şubat 1927 tarihli ve 306 sayılı Meclis Kararı (III. Tertip Düstur, cilt 8, s. 117; R.G. 5 Mart 1927)'nda mevcuttur.

⁴ Benzer yönde görüş için ayrıca bkz. Hasan Tunç, Faruk Bilir, Bülent Yavuz, Türk Anayasa Hukuku, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.s. 163; Yavuz Atar, Türk Anayasa Hukuku, Mimoza Basım Yayım ve Dağıtım, Güncellenmiş 9. Baskı, Konya, Ekim 2014. s. 212-213; Atilla Özer, Türk Anayasa Hukuku, Türklerin Devlet Anlayışı ve Anayasal Yapılanma, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012, s. 174; Volkan Has, Türk Parlamento Hukukunun Kaynakları ve TBMM'nin Çalışma Düzeni, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009, ss. 60-61.

⁵ Ayrıca bkz. *TBMM Yasama El Kitabı*, Ed: İrfan Neziroğlu, Habip Kocaman, Semra Gökçimen, Ankara, Eylül 2011, s. 18.

Kaynakça

- Atar, Y. (2014). *Türk Anayasa Hukuku*. Konya: Mimoza Basım Yayım ve Dağıtım.
- Bakırcı, F. (2000). *TBMM'nin Çalışma Yöntemi*. Ankara: İmge Yayınları.
- Bilir, F. (2001). *Türkiye'de Milletvekiliği ve Milletvekiliğinin Sona Ermesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dönmez, G. (2016). *1982 Anayasasında Milletvekiliği Statüsünün Kazanılması ve Sona Ermesi*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Feyzioğlu, M. (2004). *Yasama Dokunulmazlığı Üzerine Düşünceler, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı*. İstanbul: Galatasaray Üniversitesi Yayını.
- Gözler, K. (2000). *Türk Anayasa Hukuku*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Gözler, K. (2011). *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*. Cilt I.. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Has, V. (2009). *Türk Parlamento Hukukunun Kaynakları ve TBMM'nin Çalışma Düzeni*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- IPU (2015). Portugal: Stortinget Assembleia da Republica (Assembly of the Republic). (Erişim: 25.03.2018) <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2257.htm>,
- IPU (2016a). Spain: Congreso de los Diputados (Congress of Deputies). (Erişim: 24.03.2018) <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2293.htm>,
- IPU (2016b). Australia: House of Representatives. (Erişim: 24.03.2018), <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2015.htm>,
- IPU (2017a). Israel: Knesset (Parliament). (Erişim: 26.03.2018), <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2155.htm>,
- IPU (2017b). Sweden Riksdagen (Parliament). (Erişim: 26.03.2018) <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2303.htm>,
- IPU (2017c). Switzerland Nationalrat - Conseil national - Consiglio nazionale (National Council). (Erişim: 26.03.2018) <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2305.htm>,
- IPU (2017d). Belgium: House of Representatives. (Erişim: 24.03.2018), <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2029.htm>,
- IPU (2018a). Norway: Stortinget (Parliament). (Erişim: 25.03.2018), <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2239.htm>,
- IPU (2018b). United States of America House of Representatives, (Erişim: 26.03.2018) <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2339.htm>,
- IPU (2018c). Finland: Eduskunta - Riksdagen (Parliament). (Erişim: 25.03.2018), <http://www.ipu.org/parline-e/reports/2111.htm>,
- İba, Ş. (2008). *Anayasa Hukuku ve Siyasal Kurumlar (100 Soruda)*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- İzmir, G. (2011). Milletvekiliği Seçilme Yeterliliği ve Bu Sifatın Kazanılması. *Yasama Dergisi*, 18, 51-115.
- Kubalı, H. N. (1960). *Türk Esas Teşkilat Hukuku Dersleri*. İstanbul: Tan Matbaası.
- Neziroğlu, İ. (2008). *Türk Parlamento Hukukunun Temel Kavramları*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Onar, E. (1997). 1982 Anayasası'nda Milletvekiliğinin Düşmesi. *Anayasa Yargısı Dergisi*, 14.
- Onar, E., & Tiryakioğlu, B. (1999). 1982 Anayasasında Milletvekiliği Vatandaşlık İlişkisi (Merve Safa Kavakçı Olayı. İçinde: *Av. Prof. Dr. Faruk Erem Armağanı (557-594)*. Ankara: TBB Yayınları
- Özbudun, E. (2013). *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Özer, A. (2012). *Türk Anayasa Hukuku, Türklerin Devlet Anlayışı ve Anayasal Yapılanma*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Öztürk, C. (2016). *Kamu Yönetiminde Stratejik Yaklaşımlar*. Ankara: SAGE Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2018). *Adli Delil Yönetimi Bakış Açısıyla Ulusal ve Uluslararası Polis Yönetimi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Tanör B., & Yüzbaşıoğlu, N. (2011). *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*. İstanbul: Beta.
- Tunç, H., Bilir, F., & Yavuz, B. (2014) *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi.